

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
КС-12/2009 г.
15.10.09 г.

СЪЮЗ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. „Пиротска“ № 7

тел./факс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@su.hbg

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Упр. № 40 / 14.10.2009 г.

СТАНОВИЩЕ
НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 14 ОТ 2009 Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

К. 8
14/2009
на съюзите!
Евгениев 15.10.2009 г.

С определение от 6 октомври 2009 г. по к.д. № 14 / 2009 г., искането на Министерския съвет от 24. 09. 2009 г. за обявяване противоконституционност на чл.1 от Закона за амнистията (Обн. ДВ, бр.26 от 07.04. 2009 г.) е допуснато за разглеждане по същество. Съюзът на юристите в България е конституиран като заинтересована страна. По делото изразяваме следното становище:

1. Конституционният съд е допуснал искането с оглед *формалните* изисквания на чл.149, ал.1 т.2 и чл.150, ал.1 от Конституцията. В случая обаче е атакувана *особена* законова разпоредба – за амнистиране, която има еднократно и произведено вече в правния мир действие. Наказателното право като отрасъл е особено. Наказуемостта е елемент на правното понятие „престъпление” (вж.чл.9 , ал.1 от Наказателния кодекс). Това е и конституционен принцип съобразно чл.5, ал.3 от основния закон. Затова инкриминиращите деяния норми нямат и не могат да имат обратна сила, а амнистиращите - имат само обратно действие. Такава е същността на амнистията¹, като нормативна проява на милост от законодателя, която погасява наказателната отговорност, за престъпни деяния към определен момент. В случая е определена датата 1 юли 2008 г. Действието на тази норма е произведено в срок, определен в заключителната разпоредба на §2 и е настъпило на 22 април 2009 г. Обявяването на нормата за противоконституционна или нейната отмяна с последващ закон е лишено от смисъл, както в математиката делението на

¹ Не случайно при очертаване правомощията на Народното събрание в чл.84 от Конституцията, някои закони са предвидени в отделни точки – за държавния бюджет – т.2, за данъците – т.3, за амнистията – т.13

нула... Действието им би било занапред и не може да промени заличаването на престъпния характер на изброените деяния към отминалия вече момент. Всички прекратени с амнистията наказателни дела, независимо от фазата на която са заварени, всички отменени с нея (амнистията) присъди и наложените с тях наказания – не подлежат на промяна. Служебно ще се прекратят и наказателните производства за амнистираните деяния, извършени към 1 юли 2008 г. Произведеното действие на амнистията е *непроменим нормативен факт*, независимо дали заинтересованото лице ще изтъкне довод от друг принцип за действието на наказателните норми – възпроизведен в чл.2, ал.2 от Наказателния кодекс². Затова искането на Министерския съвет, макар да спазва формално изискванията на чл.149, ал.1 т. 2 и на чл.150, ал.1 от Конституцията, е **недопустимо**.

2. В допуснатото за разглеждане по същество искане за обявяване противоконституционност на чл.1 от ЗА са заявени три нарушения – на чл.4, ал.1, на чл.6, ал.2 и на чл.31, ал.1 от основния закон.

А. Нарушението на принципа за правовата държава – по чл.4, ал.1 от Конституцията в искането е мотивирано с аргумент за *”критерия, избран от законодателя за определяне на деянията, чийто престъпен характер се заличава”*. Твърди се, че това е *„само формата на вина и предвиденото в закона наказание”*. Това не е точно. Алинея втора на оспорения чл.1 от ЗА съдържа още два критерия: престъпния резултат (причинена тежка телесна повреда или смърт) и пияното състояние. Освен това, критерият – непредпазливост като форма на вина, съчетан с размер на наказанието е типичен за повечето закони за амнистия. Съгласно чл.11, ал.4 от НК *„Непредпазливите деяния са наказуеми само в предвидените от закона случаи”*. Размерът на наказанието, предвидено в закона, по принцип следва да отразява обществената опасност на съответния вид деяния. Спорни са и разсъжденията, че се амнистирали *„престъпления срещу собствеността, против стопанството, финансовата, данъчната и осигурителната система, а така също и престъпленията, извършени при осъществяване на публични функции”*. В действителност очертаните в искането деяния са предимно *користни, извършени с престъпна цел т.е. с пряк умисъл*.

Обществените оценки - отразени в искането или в обратна насока – че амнистията от 2009 г. е била недостатъчна - касаят целесъобразността на закон, приет от Народното събрание в пределите на неговата изключителна и изрична компетентност съобразно чл.84, точка 13 от Конституцията. Те могат да имат политически и морален смисъл, но са ирелевантни при оценката за конституционност.

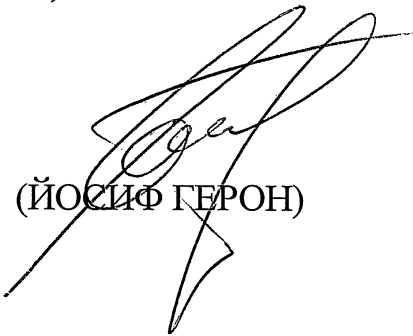
² „Ако до влизане на присъдата в сила последват различни закони, прилага се законът, който е най-благоприятен за деца”

Б) Проявата на милост спрямо престъпник е индивидуален акт при помилване от държавния глава. Амнистията, за разлика от помилването, винаги предполага нормативен акт - закон, макар в крайна сметка да облагодетелствува определен брой деяния. Никое помилване или на още по-голямо основание - амнистия не нарушава принципа за равенство на гражданите, възпроизведен в чл.6, ал.2 от Конституцията. Даже когато законът за амнистия привилегирова престъпници по признак пол или възраст – например жени или непълнолетни – принципът за равенство не е нарушен. Това е така, защото и милостта, както и наказателната отговорност е лична. Цел на всеки наказателен процес е да наложи справедливо и индивидуализирано наказание.

В) Нормата на чл.31, ал.1 от Конституцията, съдържа задължение за т.нар. „обвинителна власт” и е неотнормируема към всяка амнистия като акт на милост от законодателя.

По изложените съображения считаме, че искането е недопустимо и неоснователно.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(ЙОСИФ ГЕРОН)